

בית משפט לעניני משפחה בתל אביב - יפו

2 מאי 2023
35190-04-23

החלטה בתובענה של אב שעניינה טענות לניכור הורי

ארז שני

השופט

א. פ.
ע"י עו"ד טלי בן יקיר

התובע

- נגד -

ע. ס.
ע"י עו"ד עינת טירר
עו"ד קרין פפרקוקן

הנתבעת

החלטה

1. ביום 20.04.2023 הניח אב בבית המשפט תובענה לשינוי זמני שהיה, נוכח "תסמונת ניכור הורי בדרגה חמורה ביותר והעברת החזקה לאלתר לאב", כך לשונו. על דרישה זו חזר האב גם בדיון היום, בבחינת פתרון לבעיות אשר נוצרו בין הצדדים.
2. יש לציין כי הקטינה נשוא התובענה, טרם מלאו לה שנתיים, וכבר הספיקה להיות נושא ללא פחות מ- 8 תיקים קשורים נוספים, שלא לדבר בהליכים נוספים אשר התנהלו בבית המשפט המחוזי.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

3. ריבוי ההליכים מעיד לא רק על עצימות הסכסוך, אלא למעשה על תגובתיות יתר, שיש בה כדי להצביע על הצדדים עצמם.
4. כך או אחרת, ביום 20.04.2023 סבר המותב העיקרי, כבוד השופטת א. אילוטוביץ-סגל, כי מן הראוי להניח לפניי את התובענה.
5. בנוסף לתיקים הקשורים, עוד 4 הליכים מתנהלים בבית המשפט המחוזי, ובסך הכל "רק" 13 הליכים אגב שיפוט מוקד.
6. האם, אשר עדיין לא הגישה כל עמדה מטעמה, אף שאת ההחלטה בדבר הדין קבעתי עוד ביום 23.04.2023, טענה לא פחות מ- 4 פעמים כי התיק אינו ראוי לשיפוט מוקד, גם שעה שיש קשר בין האב לבין הבת וגם כיוון שלשיטתה, חוץ מאשר מעט קשיים, אין סיבה לשיפוט מוקד.
7. כלל בשיפוט מוקד הוא שרשאי כל מותב עיקרי במחוז תל אביב – יפו, שעה שסובר הוא כי נוצר עליו עומס בלתי סביר אשר לא מאפשר לו לדון בסעד זמנים סביר, להעביר את התיק לשיפוט המוקד.
8. אזכיר, כי החל הדין בשעה 11:30 ועד שזה ייתם תהא השעה 13:00 לערך ואז, אולי, נבין מדוע סבר המותב העיקרי כי קיים צורך בהקדשת זמן ספציפית לבעיה שלפניי. כך או אחרת, אינני מתיימר לשמש כערכאת ערעור על החלטות כבוד השופטת א. אילוטוביץ-סגל.
9. והנה, אומרת לי האם כי עלי להשיב את התיק למותב העיקרי, או ליטול את התיק כולו תחת חסותי, כאילו רשאי אני להתעלם מהחלטתו של המותב העיקרי – לא כך הוא.
10. למעשה, מתמקדת טענתה של האם באמירה כי כלל אין בנמצא ניכור הורי כלשהו, שהרי מתקיים קשר בין האב לבין הקטינה.
11. הבה נבין, כי נוהל הנשיאה ואף הפסיקה אשר ניתנה טרם פרסום נוהל הנשיאה, מסבירים כי עיסוקם של בתי המשפט הוא בניתוק קשר, או באפשרות קרובה לוודאי בדבר ניתוק קשר, אך לא בניכור הורי במובנו הפסיכולוגי.

12. ניכור הורי, לאמור חתירה מתמדת לניתוק קשר וללא צידוק הינו חלק מן הסיבות אשר יכולות לגרום לניתוק קשר. הדין הישראלי מכיר סיבות נוספות לניתוק קשר, שאינן קשורות בניכור הורי, למשל: רצונותיהם של קטינים מתבגרים להשתחרר ממטלות ומשימת גבולות על-ידי קיום הורות פאסיבית; למשל קשר אשר ניתק בשל התרחקות גיאוגרפית ועוד.
13. ניכור הורי הוא יוזמה בזדון לחבלה בקשר ללא צידוק אובייקטיבי, ואין נפקא מינה אם נובע הוא מחרדנות יתר, מרצון בנקמה או משילובם של כל אלה, כמו גם נושאים אישיים אחרים, כגון חוסר מהימנות הורית.
14. אל יהא ספק – כבכל תיק משפטי, העובדה כי פלוני נוהג שלא כדין, אינה הופכת את אלמוני למי שתמיד מתנהג בתבונה. גם כשלאדם זכויות משפטיות, סומא עליו להפעילן בתום לב.
15. שני הצדדים שלפניי מצאו לנכון "לטפל" במותב העיקרי, מי על דרך בקשה לפסלות ומי על דרך פניה לנציב התלונות על השופטים. כל אחד חפץ לקדם את מטרותיו, בלא כל מגבלה על השימוש בכוח הדיוני. בכלל, הרעיון "להלך אימים" על הגורם השיפוטי או לנסות לעשות כן, אינו בשבחו של מי שנוהג כך.
16. ככלל, מערכות המטפלות בשופט עצמו במקום בבעיה נועדו לספק מגננה לצדדים, כאשר למשל חוטא בית המשפט בשרירות, או נוהג שלא כפי הראוי וכפי המתחייב בכללי האתיקה.
17. לא כל אימת שבית המשפט אינו מספק רצונותיו של צד יש צורך "לטפל" בו, לאמור במותב הדין, אך אין לי כל ספק שהמותב העיקרי "יסתדר".
18. לא הבאתי את הדברים, אלא כדי להסביר להורים אשר לפניי, כי טוב יעשו אם יסגלו לעצמם מידה של מתנינות. לעתים השיטה של שיתוף פעולה טובה יותר משיטת ה"נאבוט".
19. אמרתי כי אינני ערכאת ערעור על המותב העיקרי, אך אין לי ספק שכאשר קבע המותב העיקרי, לנוכח הטענה ל"ניכור הורי" והפנה את הברור לכאן, צדק הוא.

20. אומר אני את אשר לא אמר המותב העיקרי – שלא בטובתה ועל נקלה, יכול אני לראות באם כמי שהיא הורה מנכר. עוד מעט קט אסביר.

21. אומר, כי שימוש בתחלואה חוזרת ובלתי מוסברת של הקטינה כצידוק לקטיעה עצמית של זמני השהות, ואי ציות להחלטות שיפוטיות אינם בבחינת צידוק. כאשר קטין חולה, יכול כל אחד מהוריו לטפל בו. לאם אין בעלות רבה יותר על הקטינה מאשר לאב, ואומרת בתבונה האפוטרופא לדין, כי לא נמצאה כל מניעה שהאב יטפל בקטינה, בחוליה.

22. אומר אפוא, כי כל אימת שלא יבוצעו זמני שהות, נכנסת האם לגדר מי שמפר צו שיפוטי, הוראה שיפוטית ואף הוראה חוקית. כל שהיה של הקטינה בביתה של האם, בזמני השהות אשר נועדו לאב ובלא היתר מבית המשפט – היא החזקתו של הקטין שלא כדין. לידעתה של האם למרות שבטוחני שכעורכת דין בקיאה היא – הפרת הוראה חוקית אינה עוולה אזרחית בלבד, אלא היא חלק מן הנושאים הנכללים בחוק העונשין, ודי לחכימא. טוב תעשה האם, אם לא תימנה בין הבודדים אשר מצאו עצמם נאבקים בסיטואציה כגון דא.

23. אליבא דאמת, כולל כתב התביעה תיאור של מקצת ההליכים המשפטיים אשר ננקטו בין הצדדים, וכל כולם נעוצים בניסיונה של האם למנוע קשר בין האב לבין הקטינה, או לפחות להקטינם ככל האפשר.

24. למשל, כאשר החליפה האם עורכי דין, ונדמה לי שלא מדובר רק בשניים כאלה; כאשר חתרה האם שוב ושוב, גם על דרך בקשות חוזרות לעיכובי ביצוע וערעורים ולמניעת זמני שהות; כאשר בית המשפט מגדיר את התנגדויותיה של האם לקשר כהתנהגות לשם ההתנגדות, נכנסת האם לגדרו של מי שנתפס כהורה מנכר, גם אם לא צולחת מלאכתה תמיד – קרי, מי שללא צידוק מנסה לפגוע בקשר שבין ההורה האחר לבין ילדו.

25. בעידן של שוויוניות הורית, ילד אינו רכושו של אביו והוא אינו רכושו של אמו. הדברים נכונים גם לילדים בגיל הרך. אולי אומר ההפך וכבר אמרתי זאת, גם בית המשפט המחוזי – בימינו, נשים אינן "מכונות האכלה", הן אינן "מכונות כביסה", הן אינן כלי שרת

ואינן כדי לכפות עליהן להיות "בייבי-סיטרים". לנשים הזכות לנהל קשרים חברתיים ולצאת לבילויים, כאשר מן הצד השני מוטלת על האבות החובה לטפל בילדיהם, בדיוק כפי האמהות, ולאמהות אין אפשרות לגזול מן האבות זכות זו.

26. אין לי כל חפץ ורצון לעסוק בסרבנותו של האב בעבר להינשא לאם. אומר רק, כי עתירתו של האב לבירור אבהות כשלעצמה אינה הופכת אותו לפחות אב מכל אב אחר. הדין הישראלי מאפשר לאדם שאינו נשוי לזולתו לברר, בדרך מדעית, את אבהותו והדברים אינם פועלים נגד או לטובת האב.

27. אין עורר שבשל התנגדויותיה של האם, אזי מפגשי האב עם הקטינה "הוצרכו" להתקיים במרכז הקשר, בבחינת חודשים אשר חלפו עד אשר התאפשר קשר כזה.

28. אין עורר שדעתה של האם לא היתה נוחה גם עם המפגשים במרכז הקשר, ונטענו טענות ולפיהן נוכחות האב גורמת לבת הפרעות באכילה וכי הקטינה מסרבת לאכול רק בעטיו של האב. אם "נקפוץ" ארוכות בזמן, אזי גם בדיון היום נשמעו רמזים ולפיהם בית האב גורם לקטינה מחלות וזיהומים.

29. האם טענה כי נוכחות האב והביקורים במרכז הקשר משבשים את זמני השינה של הקטינה, כל זאת כמובן ממפגשים באורך שעה במרכז הקשר, פעמיים בשבוע. האב נאלץ להגיש תובענה לעניין קבלת מידע אשר למסגרת החינוכית של הקטינה, תוך שהאם מסרבת בכל תוקף ואז בית המשפט נאלץ להזכיר לאם כי לאב זכויות ולא רק לה. המפגשים במרכז הקשר נתקלו בקשיים לא מועטים ואז, שוב, נאלץ בית המשפט ביום 24.03.2022 להורות לאם את מה שהיתה צריכה לדעת מהוראות הדין – כי עליה לקיים את המפגשים במרכז הקשר.

30. כאשר הורה רואה בהוראות בית המשפט בבחינת המלצות גרידא, ושהוא רשאי שלא לקיימן, נכנס הוא תחת קריטריון נוסף של קיום ניכור הורי.

31. אין עורר עוד, זאת כעולה מפרוטוקול הדין מיום 18.07.2022, מעדות נציגת מרכז הקשר וגם מדברי האפוטרופא לדין היום, כי האב כשיר ויכול לטפל בבת.
32. אין גם עורר שהאם ניסתה לפסול את המותב העיקרי, גם למונע את העדת נציגת מרכז הקשר, בבחינת חסימת בית המשפט לקבלת מידע, מידע אשר לשיטת האם עוד עלול "חלילה" לטייב את הקשר שבין האב לבין הבת. אמירה היתה כי גורמי המקצוע לא ראו רמז לסיכון כלשהו מצד האב כלפי הקטינה וכאמור, בית המשפט אמר כי האם מתנגדת לשם ההתנגדות – והרי לך קריטריון נוסף לאפיונו של הורה כמנכר.
33. אין עורר כי זמני השהות אשר נקבעו ונוהגים כיום נתקבלו בהסכמה, לא לפני שניצלה האם את יכולותיה להתנגד.
34. הסכמה לחוד, חודש ימים חלף, ומעשה לחוד. כעת הגישה הנתבעת בקשה להפסקת הלינות. "על הדרך" ובבחינת מאפיין נוסף של ניכור הורי, הגישה האם תלונה על אלימות, אשר נסגרה מחוסר אשם.
35. אסביר מושכלות יסוד – הרעיון של הטחת האשמות באדם, תוך ניצול הזכות האזרחית להלין בכל מקרה של עבירה, אינו הופך את החשוד למי שנטל הראיה מוטל עליו. אנו לעתים שומעים מהורים מנכרים את האמירה כי אדם לא הורשע בעבירה בשל חוסר ראיות וכי הנטל הוא עליו להוכיח שהוא לא עבריון. כאשר מוגשת תלונה והתיק נסגר, יש לראות בנילון כמי שזוכה. קל וחומר נכונים הדברים כאן, כאשר נמצא חוסר אשמה ולא חוסר בראיות. במצבי חוסר אשמה מתחילים אנו לשאול, האם אין בפנינו תלונת שווא? מה גם שהאירוע הנטען זכה לתיעוד מצולם.
36. כמאפיין מצבים של ניכור הורי ייחסה האם לאב בעיות פסיכיאטריות ומסוכנות, זאת ללא כל בסיס של ממש. כך, מצאנו עצמנו בערעורים שונים בבית המשפט המחוזי, בבקשות למתן צו הגנה והמלוות בעשיית דין עצמית של הפרות חוזרות ונשנות של זמני השהות, אשר להם כביכול הסכימה האם. קשה לראות בהתנהלות שכזו בבחינת מה שטוענת באת כוחה של האם "רק שני נתקים בזמני השהות, בשל מחלות, הא ותו לא". לא כך הם

פני הדברים, לכך תיקי בית המשפט ומשטרת ישראל עדים. למעשה, הצגת הדברים בצורה כגון דא היא טיעון לא נכון באופיו.

37. גם את הדין היום ניסתה האם למנוע, בנימוק שיש להמתין לחוות דעת ד"ר וישנא, לגבי הסיבות הרפואיות בגינן חולה הילדה, בנימוק שהאב הוא האחראי למחלותיה של הקטינה. מי אחראי למחלות הקטינה? אין צירוף מקרים. האב או האם מטפחים את החולי? אינני יודע. הדברים יתבררו בסופו של יום, אך על רקע התנהגותה של האם עד היום מתעצם בליבי החשש שהצגתה של האם את הדברים, למעשה עלולה להיות הפוכה מן המציאות.

38. כך, בחודשים ינואר-פברואר 2023 יצאה האם ובאה בין כותלי בית המשפט המחוזי כדי לפגוע בזמני השהות, אך לא נענתה. אלא שסירובם של בתי המשפט לפעול כפי רצונה של האם לא הפריע לאם גם בחודש מרץ 2023 לפגוע בזמני השהות (וראה החלטות כבוד השופטת אילוטוביץ'-סגל מיום 16.03.2023; החלטת כבוד השופט י. שקד מיום 09.04.2023). האם התחמקה אפילו מלהשיב האם הופסקו זמני השהות על ידה אם לאו, ואולי כיוונה היא להלכה שאדם רשאי שלא להשיב, כדי שלא לסכן עצמו בהליך פלילי. הגיעו דברים לידי כך שנמצאו בתיקי הצדדים לפחות 3 החלטות שונות, המורות למשטרת ישראל לסייע לאב.

39. כאשר נאלץ בית המשפט להורות למשטרת ישראל לסייע לאב, קל לי לראות באם בבחינת מי שמתריס, ובעצם אין עליו מוראו של דין.

40. אם אומרת לי באת כוח האם כי אין ניכור, אין חשש לניכור וטוב אעשה אם אשיב את התיק למותב העיקרי, משתדלת היא לעשות כל אשר לאל ידה למען מרשתה. אלא שהדברים אינם עולים בקנה אחד עם המציאות, גם לא עם התנהלותה של האם.

41. כאשר משמשת האם בית עיקרי לקטינה והאב זוכה בזמני שהות רחבים, קיימת לגבי האם אחריות לוודא קשר טוב ומיטיב עם האב, גם אם אינה מחבבת אותו, או חרדה מטיפולו בקטינה.

42. דומני שהאם ניערה מעליה כל חבות, כאמור, והרי לך מאפיין נוסף של ניכור הורי.
43. למעשה וכפי שאומרת באת כוח האם היום, האב אינו מעוניין בבת, אלא ב"דגלי ניצחון" על האם. כבר קבלתי (מלשון קובלנה) בעבר על זכותם של צדדים להסביר מה חושב הצד השני. בינה לבינה החליטה האם שהאב אינו מעוניין בקטינה, אלא כי הוא מעוניין בהמשך יחסיו איתה על דרך המאבק, אך נדמה לי שהדברים לא עולים ממש בקנה אחד עם המציאות.
44. צריכה האם לכבד את זכותו של האב להיות הורה לבתו.
45. שוב ושוב טוענת האם לעניין בריאותה של הקטינה ביד אחת, אלא שביד האחרת מונעת היא מידע רפואי מן האב, ולו כדי שיוכח כי צודקת היא.
46. שאלתי את באת כוח האב מה רצונה לעשות בתום הדין היום ונענית כי עלי לעשות כך שהקטינה תהא אצל האב וכי האם תקבל זמני שהות נרחבים. האפוטרופא לדין לקטינה לא כך המליצה לעת הזו, וסבורני אף אני כי מוקדם מדי לכך.
47. ההמלצה לברר את מצבה הרפואי של הקטינה, עליה המליצה גם ד"ר וישנא, ותוצאות אותה המלצה היא בעצם בשורש הדברים.
48. בשעתו קבע בית המשפט המחוזי כי לרוב ההורים הסבירים אין בצע וצורך בקביעת משמורת, זאת כי הורים היו והורים יישארו הם וכי די בקביעת זמני שהות אם אלה לא מוסכמים. לא זה המקרה שלפניי, ומצוי אני באותו תחום בו נדיר יותר שיש צורך בקביעת משמורת.
49. אין אני יודע, בראי התנהלותה של האם ולמרות חזקת הגיל הרך, האם בסופו של יום תימצא היא משמורתית.
50. אמרתי כבר בשעתו, כי הורה מנכר אינו יכול לקבל משמורת. הורה מנכר חוטא לחובתו עיקרית לשמר קשר עם ההורה האחר, בלא צידוק.
51. אינני רוצה להיחפז, אך לעת הזו ניתן צו הקובע כי משמורת הקטינה היא בידי שני ההורים בבחינת משמורת משותפת,

המאפשרת לאב גישה במישרין לגורמי רפואה, חינוך וכו' וללא צורך ב"טובות" מצד האם, בבחינת משמורת משותפת אשר נועדה למנוע הכחדת מעמדו של האב כהורה. לא שמצפה אני לשיתוף פעולה נוסף בין ההורים, אך תדע האם, כי אינה בעלים בלעדי בקטינה.

52. אין בדעתי לעת הזו להתערב בזמני השהות. סבור אני כי בסופו של יום, לכשתתברר התנהגות כל אחד מיחידי ההורים, יכול גם יכול זמני השהות ישתנו מן הקצה אל הקצה, ודי לחכימא.

53. מבקש אני להזכיר, כי "ארגז הכלים" אשר בידי בית המשפט הוא מדרגי – תחילה בוחרים אנו להזהיר את הצדדים כי עליהם למלא אחר הוראות החוק, לדבוק בזמני השהות שנקבעו ושאם לא כן, יינקטו כנגדם סנקציות. דומני שאת האזהרה הדרושה כבר קיבלה האם שוב ושוב בעבר. המדרג הבא קובע סנקציות במקרה של הפרה. סנקציות אלה יכולות להיות כספיות, הן יכולות להיות גם ובין השאר אותן סנקציות השמורות בחוק ההוצאה לפועל, לצורך כפיית ביצוע. במילים אחרות: יכול אדם למצוא את רישיון הנהיגה שלו מוקפא, למצוא את חשבון הבנק שלו נתון למגבלות ועוד.

54. יופרו זמני השהות וללא החלטה שיפוטית מפורשת, תישא האם בסנקציה כספית בגובה 3,000 ₪ לכל ביקור שלא יתקיים במועדו. אם יצטברו להם 3 ביקורים שלא יתקיימו במועדם – יופקד רישיון הנהיגה של האם למשך 30 יום, זאת מן ההפרה השלישית.

55. המזכירות תקבע מועד מעקב לעוד 60 ימים מהיום.

56. האם תישא בהוצאות הדיון היום בסך 5,000 ₪.

57. אני מתיר פרסום החלטתי זו, ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים. ניתנה והודעה היום י"א אייר תשפ"ג, 02/05/2023 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט